

הבחירה בין טיפול לבין בטיחות אישית בעת התקפות טילים:

פציעה מוסרית בקרב עובדי בית חולים גריאטרי שיקומי

גב' עדי שירצקי, פרופ' שרון טוקר - הפקולטה לניהול ע"ש קולר, אוניברסיטת תל-אביב

ד"ר אינה שוגייב, גב' ילנה תמרקין - המרכז הגריאטרי פלימן

קונטקסט ושיטות המחקר

קונטקסט: המחקר נערך בבית חולים שיקומי גריאטרי במהלך מבצע חצי צפון (11/2024). בעת אזהרה העובדים נאלצו לבחור בין נטישת מטופלים והגנה על עצמם לבין סיכון עצמי והישארות עם המטופלים, כשלרשותם התרעה של 60 שניות בלבד.

שיטת המחקר:

שלב 1 - 12 ראיונות חצי-מובנים עם צוות בית החולים בתוך 72 שעות מאירועי התקפת טילים. על בסיס ראיונות אלה פותחו שאלות המחקר ונבנה שאלון המחקר.

שלב 2 - שאלון מחקר שהועבר ל-370 עובדי בית החולים כשלושה שבועות לאחר הפסקת האש (המועד המקובל לאבחון פציעה מוסרית). 196 עובדים (53% מעובדי בית החולים) השיבו. נעשה שימוש במדדים מתוקפים של פציעה מוסרית, שחיקה, דיכאון וכן שאלות מסקר השחיקה הלאומי של משרד הבריאות.

רקע ושאלות המחקר

פציעה מוסרית (MI) מתייחסת להשפעות הנפשיות וההתנהגותיות ארוכות הטווח, הנובעות מחשיפה למצבים שבהם אנשים נאלצים לפעול, להימנע מפעולה או להיות עדים למעשים שמפרים את אמונותיהם המוסריות העמוקות (Griffin et al.2019). למרות מחקר נרחב על פציעה מוסרית בהקשרים צבאיים או בעקבות אסונות (כמו מגפת הקורונה), קיימים פערים בהבנת האופן שבו אזרחים העובדים במערכות בריאות חווים פציעה מוסרית במהלך מלחמה פעילה, במיוחד במסגרות טיפול ארוך טווח שבהן קשרים ממושכים עם חולים מעצימים קונפליקטים מוסריים.

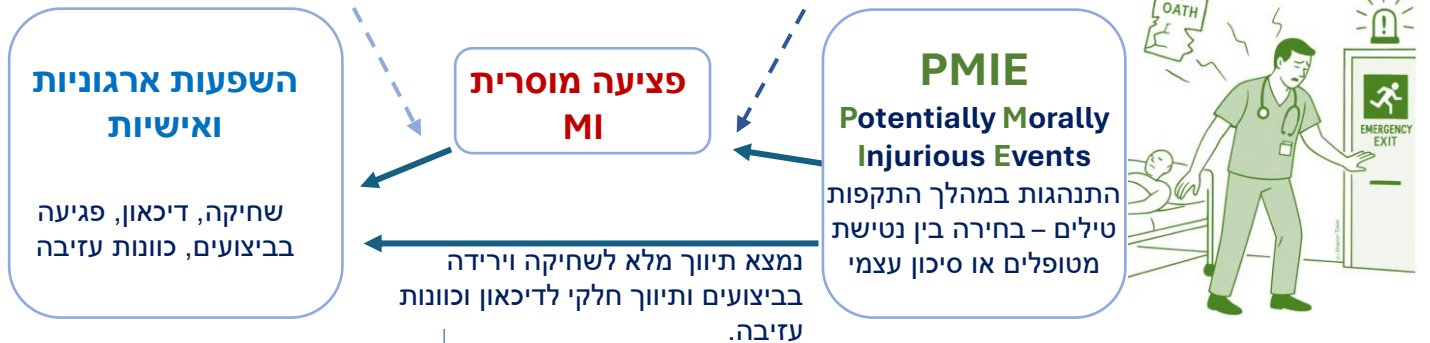
שאלות המחקר:

- 1 האם היחשפות עובדי בריאות לאירועים בעלי פוטנציאל לפצוע מוסרית (PMIE) מובילים לפציעה מוסרית. אירועים אלה כוללים במחקר הנוכחי בחירה בין התפנות למרחב מוגן בעת אזהרה (על פי הנחיות משרד הבריאות) תוך נטישת החולה במיטתו, לבין הישארות עם המטופל תוך סיכון עצמי.
- 2 מה ההשלכות של החשיפה לאירועי קיצון אלו והפציעה המוסרית על השחיקה, הדיכאון, הביצוע בעבודה וכוונות העזיבה?
- 3 אילו משאבים אישיים וארגוניים יכולים למתן השפעות אלו?

משתנים ממתנים

- חוסן (כתכונת אישיות)
- משאבים ארגוניים (למשל תמיכת מנהל, תקשורת ארגונית, שליטה בעומסים, דאגה לבריאות העובד)
- נמצאה השפעה ממתנת לחוסן ומשאבים על הקשר שבין PMIE והתפתחות MI

מודל המחקר

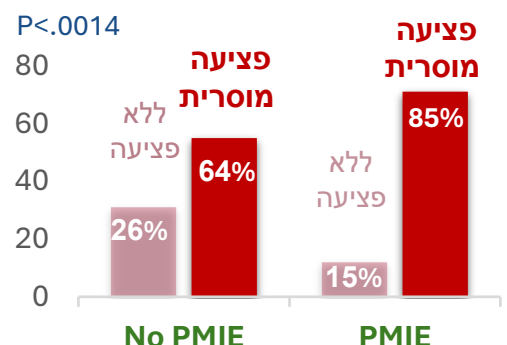

השלכות

מחקר זה מספק נתונים אמפיריים בזמן אמת על פציעה מוסרית בקרב עובדי בריאות בעת מלחמה, ובכך מאפשר למערכת הבריאות לזהות גורמי סיכון ספציפיים ולפתח התערבויות ממוקדות לפני שנזק נפשי מצטבר מוביל לשחיקה, לפגיעה באיכות הטיפול ולעזיבת עובדים. ממצאי המחקר עשויים לשנות פרוטוקולי חירום מוסדיים ולחזק את המוכנות הארגונית לתרחישי לחימה עתידיים, על ידי שילוב מענה פסיכולוגי ומוסרי כחלק אינטגרלי מתוכניות ההכנה לאירועי חירום.

ממצאים

נמצאה תמיכה למודל המחקר. PMIE מובא פציעה מוסרית והיא בתורה קשורה להשפעות ארגוניות ואישיות. חוסן ומשאבים מיתנו את השפעת PMIE על פציעה מוסרית.

השלכות הפציעה המוסרית

שכיחות פציעה מוסרית בקרב מי שנחשפו ל-PMIE